

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

X. Qualis debeat esse attritio illa quæ ad sacramentum pœnitentiæ debitè suscipiendum necessaria est.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

ab illo tanquam à fonte totius gratiæ, & iustitiæ se peccatorum remissionem impetraturos sperant. Nullus autem dubitat, hunc amorem spei, & hanc confidentiam in Deum per Christi merita requiri ad iustificationem peccatoris, sive in Sacramento, sive extra Sacramentum, sicut & fidem, timorem, aliasque virtutes, quas ibi enumerat concillium, ea ratione quæ à nobis explicata est in priori ejus operis parte tractat. 6. de gratia cap. 4. de iustificatione.

SECTIO X.

Qualis esse debeat attritio illa, quæ ad Sacramentam Pœnitentiæ debitè suscipiendum necessaria est.

AD FACILIOREM quæstionis propositæ solutionem, observandum est attritionem, seu dolorem de peccatis ex variis & multiplici motivo concipi posse. Primò ex motivo malo; v. g. quando quis dolet se in ebrietatem lapsum esse, quia per illam impeditus est, ne furtum committeret. Secundò ex motivo indifferenti; ut si quis de intemperantia doleat, quia sanitati obfuit. Tertio ex motivo aliquo humano; ut si quem latrocinii pœniteat, eò quòd illius causa sit apud alios infamatus. Quarto ex motivo honesto, sed purè naturali; ut si quem pœniteat mendacii vel fraudis, eò quòd rectæ rationi naturali adversetur. Quintò denique ex aliquo motivo bono supernaturali, id est fidei divinæ innixo; v. g. quando quis ex impulsu Spiritus sancti se peccatum aliquod mortale commisisse dolet, illudque detestatur, quia æternæ damnationis incurrendæ, aut cœlestis beatitudinis amittendæ periculo illum exponit; vel quia per fidei lumen iudicat, turpe esse homini Christiano tale peccatum committere, 1. Cor. 6, (quod dixit Apostolus) *Tolero membra Christi, & facere membra meretricis.*

Hac observatione supposita dicendum est, attritionem

H s quinto

quinto modo sumptam, esse ad Sacramentum Pœnitentiæ debitè suscipiendum sufficientem; aliis verò quatuor modis esse insufficientem. Ita Suar. disp. 5. de Sacra. Pœn. Sect. 1. Hamb. disp. 14. de eod. Sacra. art. 4. & alii communiter. Atque in primis quòd attritio quatuor illis prioribus modis sumpta, sit insufficientis, ex illorum enumeratione constat: certum est enim, dolorem de peccatis ex motivo aliquo malo, aut indifferenti, ut humano conceptum, non esse virtuosum; nec proinde ad Sacramentum Pœnitentiæ suscipiendum disponere posse. Certum est quoque, dolorem de peccatis ex motivo naturali honesto elicitum non sufficere, ut ex communi Theologorum consensu docet Suar. supra: & apertè constat ex eo, quòd Concil. Trident. Sess. 14. cap. 4. dicit attritionem illam, quæ ad gratiam huius Sacramenti sufficienter disponit, *Esse donum Dei, & Spiritus sancti impulsam*. Quòd vero sufficiat attritio quinto modo sumpta; id est, quatenus per auxilium gratiæ concipitur ex motivo aliquo bono supernaturali, quodcunque illud sit, evidens est, tum ex verbis Concilii; Trident. præced. sect. relatis, tum ex rationibus quibus ibidem probavimus contritionem perfectam ad fructum Sacramenti Pœnitentiæ non esse necessariam, attritionem verò esse sufficientem: si quæ enim attritio sufficiens est, haud dubiè illa, quæ talis est, qualem illo quinto modo descripsimus.

Objiciunt hæretici apud Bellarm. Lib. 2. de Pœn. cap. 17. attritionem illam ex metu gehennæ conceptam non posse sufficienter ad Pœnitentiæ Sacramentum disponere, quòd sit vitiosa & mala; cum non ex amore Dei, sed ex amore sui oriatur: Vnde Kemnit. in examine Concil. Trident. super sess. 14. attritionem illam ex metu gehennæ conceptam vocat Iudæ pœnitentiam.

Vt clariùs & efficacius hæc objectio solvatur, & hæreticorum error refellatur, observandum est quadruplicem timorem à Theologis assignari. Primus, est timor naturalis, quo naturaliter homo refugit malum naturæ suæ contrarium; & hic timor ex se neque bonus neque malus est.

Secun-

Secundus timor, est mundanus, quo quis inordinate temporalia mala timet, adeo ut ad illa devitanda in Deum peccare non vereatur; & hic timor malus est ac vitiosus, illumq; S. Basil. In Ps. 33. *Hostilem* vocat. Tertius, est timor filialis ex charitate perfecta originem cum omni humilitate ac cordis devotione reveretur, & hoc praesertim metuit, ne in aliquam ejus offensam incurrat, illiq; quovis modo displiceat, aut ab eo per peccatum separetur; & hic timor proprius est sanctorum, deq; illo dixit Psaltes regius Ps. 33. *Timete Dominum omnes sancti eius*. Quartus denique, est timor servilis, quo videlicet peccator Deum comminantem & punientem ita timet, ut ratione timoris illius, & propter poenam evitandam quam tunc praeculis habet, peccata commissa aversetur, & ab illis in futurum cavere proponat.

Est autem in confesso dolorem de peccato ex timore mundano, vel naturali ortum, esse insufficientem; ex timore vero filiali, optimum & saluberrimum, cum ad perfectam charitatem pertineat. Tota igitur difficultas est de timore servili (ut observat Bellarminus supra) quem haeretici contendunt esse malum, ac vitiosum, proindeque insufficientem ad veram Poenitentiam: nos e contrario asserimus esse bonum & utilem; proindeque attritionem ex ejus motivo elicitam esse sufficientem dispositionem ad Sacramentum Poenitentiae debite ac fructuose recipiendum.

Probatur haec veritas 1. ex scriptura, quae innumeris propè in locis timorem vindictae divinae, ac poenarum aeternarum ingerit, & ad illum peccatores vehementer excitat; quin & ipsemet Christus Dominus S. Matth. 10. *Nolite, inquit, timere eos, qui occidunt corpus, &c.* En timor mundanus, quem reprobatur) *sed potius timete eum, qui potest & animam, & corpus perdere in gehennam*: En timor gehennae & servilis, ad quem excitat.

Probatur 2. ex Concil. Trid. sess. 14. cap. 4. ubi dicit timorem illum, *Donum Dei esse, & Spiritus sancti impulsum*, &c.

*Et c. Eoq̄ timore utiliter concussos Niniuitas, ad bona predicati-
onem, plenam terroribus, pœnitentiam egisse, & c.*

Probat̄ur 3. ex S. Aug. in Psal. 127. ubi super hæc verba:
*Beati omnes, qui timent Dominum: dicit quod, quamvis timer
ille, quo quis pœnas timet, ac metuit, ne mittatur in gehennam,
non dum castus sit; est tamen bonus ac utilis: & ex S. Basil. in Pl.
33 ubi, postquam timorem mundanum descripsit, dixit
que profus esse abiiciendum, subiungit: imò verò salutari,
& qui sanctitatis operatorius est. vñ enarrem qualis sit?i qua-
do te senseris ad unum aliquod cieri ac prosilire peccatum, ad
mentem, revoca formidabile illud nec ulli mortalium tolerabile
iudicium Dei, & c. Vbi pergit in iudicio illo ultimo de-
scribendo, & exinde proponit. Inferni profundum bari-
thrum; tenebras impermeabiles; ignem obscurum, causticis qui-
dem habentem vires, luce verò destitutum; vermium innumera-
bilium genus venosum ac carnivorum. & c. additque, hæc tu
time; & eiusmodi timore eruditus quasi frano quodam animum
reprime. Et tandem concludit, Hunc esse timorem, quem Pa-
ter celestis non qualescunque sed filios de propria salute saltem
promisit se docturum.*

Cum igitur constet, timorem illum esse donum Dei, ac
impulsus Spiritus sancti, atque ex motivo supernaturali
divinæ fidei innixo concipi; hinc sequitur esse bonam ac
salutarem; proindeq̄; attritionem; quæ ex illo oritur non
esse vitiosam & malam, sed bonam & honestam; quæ
tur quidem ex amore sui sed bene ordinato, quo nimirum
secundum rectam rationem, & divinæ legis præscri-
ptum refugimus damnationem, & mortem æternam; &
quamvis amorem Dei perfectum in se non includat, illum
tamen non excludit, nec illi ullo modo adversatur, unde
sequitur, attritionem illam esse sufficientem dispositio-
nem ad Sacramentum Pœnitentiæ debite suscipiendum.

Instabit aliquis, attritionem ex solo gehennæ metu
tam nec honestam, nec bonam moraliter esse posse, cum
sit odium non peccati, sed pœnæ; ita ut si nulla esset pœnæ
peccato imposita, nulla esset quoque peccati detestatio.

Ad solutionem huius instantiæ observandum est, du-
plicem

placem à Theologis distingui timorem servilem, unum quem vocant serviliter terribilem, in quo tota ratio tam finalis, quam impulsiva dolendi de peccato, aut ab illo abstinendi, est fuga, & odium ipsius pœnæ; ita ut quis peccato, aut ab illo abstinendi, est fuga, & odium ipsius pœnæ; ita ut quis peccatum fugiat solummodo ob pœnam quam evitare cupit, finemque suum quasi ultimum in illius pœnæ fuga constituat: alterum vero, quem vocant timorem simpliciter terribilem, in quo pœnæ odium illiusque fuga homini à peccato voluntatem suam avertenti non est ultimus finis, sed tantum proximus; ita ut non sistat se in simplici fuga pœnarum aeternarum, sed hunc illarum meritum saltem virtualiter & interpretativè ad aeternæ vitæ desiderium, & amorem Dei imperfectum referat; quatenus scilicet ex tali metu movetur ad dolendum de peccato, vel ad bene operandum, tum ne pœnam illam aeternam patiat, tum etiam ne bono aeterno privetur, Deumque sibi iratum, & infensum habeat; in quo præsertim differt à timore serviliter servili, qui nihil prorsus de Deo illiusque fruitione curat. Est etiam alia inter utrumque illud timorem differentia quam tradet Bellarm. Lib. 2. de Pœn. c. 18. nimirum quod metus serviliter servilis solummodo peccati executionem seu actionem impediatur; timor verò simpliciter servilis voluntatem ipsam immutat; & non modo à peccato cohibeat, sed etiam ad Deum convertat.

Hac præmissa observatione, facilis est ad instantiam responsio: conceditur enim attritionem ex timore serviliter servili elicitam, nec honestam nec bonam esse moraliter; negatur verò attritionem ex timore simpliciter servili elicitam vitiosam esse, aut insufficientem, cum habeat omnes conditiones à Conc. Trid. requisitas: est enim donum Dei, & impulsus Spiritus sancti, cum gratiam excitantem præsupponat, & ex motivo supernaturali oriatur; & præterea voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ à Deo consequendæ.

Ex dictis facile intelligi potest, in quo convenienter inter
se

se contritio, & attritio, & in quo differant. Conveniunt enim 1. in eo quod utraq; sit supernaturalis; id est, quod utraq; per impulsu Spiritus sancti ex motivo aliquo supernaturali, seu per fidem divinam cognito oriatur. Secundo, quod utraq; debeat esse interna & spiritalis, nec dolore aliquem sensibilem necessario requirat. Tertio, quod ad omnia peccata mortalia commissa nullo profus excepto utraq; debeat extendi. Quarto, quod utraque voluntatem peccandi excludere, spemq; veniæ adjunctam habere debeat. Quinto denique, quod utraque sit dispositio apta, & conveniens ad Sacramentum poenitentiae dignè & fructuosè suscipiendum.

Differunt autem praesertim, tum ratione objecti formalis, seu motivi; contritio enim ex motivo perfectæ charitatis concipitur; attritio vero ex aliquo alio motivo à charitate diverso, bono tamen & honesto, ac supernaturali lumine fidei cognito: tum ratione effectus; contritio siquidem peccatorem justificat ac Deo reconciliat, etiam antequam poenitentiae Sacramentum actu susceperit; attritio vero ad justificationem in Sacramento poenitentiae consequendam tantummodo disponit.

Quod vero aliqui Doctores dicunt attritionem debere aliqua ratione concipi propter amorem ipsius Dei; si de amore perfectæ charitatis intelligitur, negandum est; quia dolor ex illo amore quantumlibet remisso elicitus, ante Sacramenti receptionem justificaret, ut supra probatum est, proindeq; dolor ille non esset attritionis sed contritionis; si autem de amore Dei imperfecto, id est, qui ex motivo à charitate diverso elicitur, qualis est ille qui in virtute spei includitur, quo diligimus Deum non prout est in se summè bonus, & propter se diligibilis, sed prout est erga nos beneficus, & liberalis, concedendum est; quia attritio debet saltem virtualiter spem veniæ in se includere, ut docet Conc. Trid. supra. Videri potest super hac materia beatae memoriae Franc. Salesii Episc. Gehen. in tract. de divino amore lib. 2. c. 17. ubi optimè explicat, quis, & qualis sit amor ille imperfectus, qui in spei virtute reperitur.

Super.

Supereſt unum hic obſervandum quod monet Laym. tract. 6. de Sacꝛ. Pœn. c. 4. nimirum ad valoreꝛ Sacramenti Pœnitentiæ requiri, ut doloꝛ internus attritionis, ſeu contritionis aliquo modo antecedaꝛ, aut ſaltem comitetur externam peccatoꝝum confeſſionem; tum quia contritio, cum ſit pars Sacramenti, debet aliquo ſigno exteriori, per confeſſionem ſcilicet, fieri ſenſibilis; tum etiam quia ipſa peccatoꝝuꝛi confeſſio procedere debet ab interna Pœnitentia; cum non ſit mera & ſimplex peccatoꝝum narratio. ſed ſui ipſius coram Deo accuſatio, qua proinde in ſpiritu humilitatis, & animo contrito faciendã eſt. Probabilis nihilominus, & tuta eſt ſententia Suar. diſp. 20. de Sacꝛ. Pœn. ſect. 4. n. 31. (quam hic ſubjūgimus in gratiam eoꝝum, qui frequentius ad tribunal Pœnitentiæ, nec niſi cum culpis venialibus accedunt, quiqꝛ interdum variis ſuper hac re ſcrupulis exagitantur) qui docet, actum contritionis fruſtuoſe poſt confeſſionem peractam poſſe elici, dummodo ante abſolutionem Sacerdotis eliciatur, ipſamqꝛ confeſſionem, quamvis ab interna pœnitentia non proceſſerit, tamen qua poſtea veluti informatur per conſequentem contritionem, ſufficienter perfici in ratione accuſationis Sacramentalis: ſed tunc neceſſe eſſe, ut interior illa contritio, vel attritio exteriori aliquo ſigno, puta exteriori corporis demiffione, humili expectatione ipſius abſolutionis, peccatoꝝis tunctione, &c. ſe prodat.

SECTIO XI.

Utrum confeſſio Sacramentalis ad peccatoꝝum remiſſionem conſequendam ex Chꝛiſti Domini inſtitutione ſit neceſſaria.

CONFESSIONIS Sacramentalis nomine, ſecundum communem S. Thomæ in 4. diſt. 17. q. 3. a. 2. alioꝝumqꝛ Theologoꝝum doctꝛinam, intelligitur, *Accuſatio legitima*